

1. Referentie

Referentie	De Jong, R.J., Bosman, A.M.T. & Bakker, J.T.A. (2003). Sport en sociaal emotionele ontwikkeling: een exploratieve studie bij leerlingen in het basisonderwijs. <i>Tijdschrift voor orthopedagogiek</i> , 42 (5), 231-240.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

In dit onderzoek is de relatie onderzocht tussen sport, type sport (team vs .individueel) en de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen in de laatste twee jaar van het basisonderwijs. Zowel leerkrachten als leerlingen hebben een vragenlijst ingevuld over de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezondheid, vrije tijd
Trefwoord(en)	Emoties, ontwikkeling kind, sociale vaardigheden, sport, basisonderwijs, leerlingen

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	De Jong, R.J., Bosman, A.M.T., Bakker, J.T.A. Faculteit Sociale Wetenschappen Afdeling Pedagogische Wetenschappen en onderwijskunde Postbus 9104 6500 HE Nijmegen

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Doel van onderstaand onderzoek is de vraag te beantwoorden op welke wijze sport en type sport (team- of individueel) samenhangen met de sociaal-emotionele ontwikkeling van Nederlandse leerlingen in de laatste jaren van het basisonderwijs. Onderzocht wordt of deze samenhang verschilt voor meisjes en jongens, sporters en niet-sporters, en voor team en individuele sporters. Er wordt ook nagegaan of er overeenstemming bestaat tussen de oordelen die leerkrachten over leerlingen hebben en de oordelen die leerlingen over zichzelf hebben wat hun sociaal-emotionele ontwikkeling betreft.
Hypothesen	De verwachting is dat teamsporters socialer zullen zijn dan individuele of niet-sporters. Bovendien verwacht men dat teamsporters meer groepsmensen zullen zijn dan individuele of niet-sporters.

6. Methode

Onderzoeks-methode	Kwantitatief onderzoek met schriftelijke vragenlijst voor leerkrachten en vragenlijst voor leerlingen; gesloten antwoorden.
Onderzochte groep	Alle leerlingen van groepen 7 en 8 uit vijf basisscholen in de provincie Noord-Brabant werden gevraagd mee te werken aan het onderzoek. De vragenlijst is door 203 leerlingen ingevuld, 106 meisjes en 97 jongens. De gemiddelde leeftijd van de leerlingen was 11 jaar en 6 maanden (SD=9 maanden), met de jongste leerling 9;9 en de oudste 13;4. Jongens en meisjes, sporters en niet-sporters, teamsporters en individuele sporters.
Bereik	Regionaal (Noord-Brabant Nederland)

7. Resultaten

Sociale ontwikkeling - sport	Wat de sociale ontwikkeling betreft is het moeilijk een relatie te leggen met sport, laat staan met type sport. Dat niet-sporters zichzelf meer een groepsmens vinden dan sporters, terwijl binnen de groep sporters individuele sporters zich meer als groepsmens zien dan teamsporters, gaat lijnrecht in tegen onze verwachting dat leerlingen die teamsporten zichzelf meer als groepsmens zien. Jongens doen twee keer zo vaak aan teamsport dan meisjes en zij worden bovendien door de leerkrachten als minder sociaal beoordeeld dan meisjes. Een andere hypothese die we niet hebben kunnen bevestigen, is dat (team)sportbeoefening positief zou samenhangen met sociaal gedrag. Integendeel: niet-sportende meisjes vinden zichzelf socialer dan sportende meisjes. De belangrijkste uitkomst van de leerlingvragenlijst is echter dat sport sekseverschillen lijkt te nivelleren: beoordeelt de totale groep meisjes zichzelf als socialer dan jongens, onder de sporters vervalst dit verschil. Jongens vinden zichzelf assertiever en vredelievender dan meisjes, maar ook dit verschil komt te vervallen in de groep sporters (zie ook Marsch, 1998). Opvallend is dat het al dan niet beoefenen van sport binnen de groep meisjes wel tot een onderscheid leidt: niet-sportende meisjes vinden zichzelf socialer dan sportende meisjes. Marsch toonde eveneens aan dat het effect van sportbeoefening voor meisjes groter is dan voor jongens (Marsch, 1998).
Oordelen leerkrachten vergeleken met oordelen leerlingen	Leerkrachten en leerlingen hebben geen overeenkomstig oordeel over het sociale gedrag van leerlingen. Het risico bestaat dat de termen die gebruikt worden om sociaal-emotionele ontwikkeling te beoordelen zo geformuleerd zijn dat meisjes per definitie in het voordeel zijn. Leerkrachten staan wellicht meer onder invloed van dergelijke -soms impliciete- opvattingen, verwachtingen en terminologie dan leerlingen. In aansluiting hierop is de uitspraak van ter Laak, van Rijswijk, van Leuven & Brugman (2000) interessant, waarin zij stellen dat het oordeel over een kind vooral afhangt van de beoordelaar en niet van het gedrag van kind. Beoordelingen van leerkrachten lijken, ook in ons onderzoek, opvallend weinig dimensies te bevatten. Hier dient echter wel opgemerkt te worden dat de leerkrachtvragenlijst mogelijk te weinig vragen bevatte om meer dimensionaliteit mogelijk te maken. De meest interessante uitkomsten van dit onderzoek zijn dat leerlingen wat sociaal-emotionele ontwikkeling betreft minder dan leerkrachten onderscheid maken naar geslacht en dat seksegedifferentieerde oordelen binnen de groep sportende leerlingen geheel verdwijnen. De oordelen van de leerlingen wat betreft de relatie tussen sport, type sport en hun eigen sociaal-emotionele ontwikkeling zijn daarentegen juist gedifferentieerder dan die van de leerkrachten.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

In dit onderzoek is de relatie onderzocht tussen sport, type sport (team vs .individueel) en de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen in de laatste twee jaar van het basisonderwijs. Zowel leerkrachten als leerlingen hebben een vragenlijst ingevuld over de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. De leerkrachtvragenlijst leverde twee dimensies van sociaal-emotionele ontwikkeling op. Leerkrachten beoordeelden meisjes op deze dimensies significant hoger dan jongens, maar zij bleken hierbij geen onderscheid te maken tussen sportende en niet-sportende leerlingen. De leerlingvragenlijst leverde vijf factoren op. De belangrijkste uitkomst van de leerlingvragenlijst is dat enkele sekse-verschillen met betrekking tot de sociaal-emotionele ontwikkeling wel in de niet-sportende groep zichtbaar waren, maar niet in de sportende groep. Een andere belangrijke uitkomst is dat leerkrachtoordelen en leerlingoordelen met betrekking tot sociaal-emotionele ontwikkeling ongecorrleerd bleken. Leerkrachten en leerlingen oordelen duidelijk verschillend over sociaal gedrag. Leerkrachten blijken met betrekking tot sociaal-emotionele ontwikkeling sekse-stereotieper te oordelen dan leerlingen. Deze bijdrage eindigt met een bespreking van de relevantie van dit onderzoek voor de praktijk.